

آیت‌الله وحید خراسانی:
مسئولین توجه کنند وظیفه‌شان
احیای زندگی مردم است

آیت‌الله العظمی وحید خراسانی تصریح کردند: این روزها
کلیه‌های زیادی از معیشت به ما می‌رسد. تمام مسئولین توجه
کنند وظیفه آنها رسیدگی و احیای زندگی مردم است...

صفحه ۲

چهارشنبه ۵ بهمن ۱۴۰۱ • ۳ رجب ۱۴۴۴ • ۲۵ ژانویه ۲۰۲۳ • سال بیستم • شماره ۴۴۸۱ • ۱۲ صفحه • ۱۰۰۰۰ تومان

واکنش رئیس قوه قضائیه به قطع اینترنت برای جلوگیری از تقلب در کنکور

رئیس قوه قضائیه گفت: یکی از مشکلاتی که به واسطه تعطیلی مکتب مدارس در سال تحصیلی جاری رخ داد، مقوله دریافت وجوه از اولیای دانش‌آموزان برای هزینه‌های مربوط به سرویس ایاب و ذهاب و تغذیه محصلان بود...

صفحه ۲

در «شرق» امروز می‌خوانید: نگاهی به کتاب «ایل بختیاری در دوره قاجار»؛ مشروطه از کناره‌ها، بودجه ۷۸ هزار و ۴۷۵ میلیاردی پایتخت و یادداشت‌هایی از حمیدرضا اکبریور، مصطفی ایزدی، منوچهر محمدشمیرانی، امیر عربی

معاون وزیر اقتصاد از فرار مالیاتی با بیمه‌نامه پرده برداشت

پول شویی با بیمه عمر؟

ترکیه با اشاره به تنش‌های اخیر هشدار داد
از عضویت سوئد در ناتو حمایت نمی‌کند

خشم اردوغان

تحریم وزیر ورزش به خاطر النازر کابی

گفت‌وگو با حسین راغفر درباره تأثیر پذیری سیاست
خارجی، داخلی و اقتصاد از یکدیگر

شرایط بغرنج است اما می‌شود آن را درست کرد

پیشنهاد وزرای کشور و آموزش و پرورش برای تغییر استانداردهای شاخص آلودگی به تعطیلی مدارس در روزهای آلوده پایان می‌دهد؟

مسیر دودی مدرسه

گزارش تیتربک را در صفحه ۱۰ بخوانید

گزارش میدانی «شرق» از منطقه خلایز
روایتی از آدم‌هایی که با اعتیاد به ته خط رسیده‌اند
در تکاپوی زندگی

صفحه ۶

عکس: عباس کوزلی، شرق

سرمقاله

سفید و سیاه لایحه بودجه ۱۴۰۲

جرخ تولید در لابه‌لای بودجه ۱۴۰۲ چگونه می‌چرخد؟

امیرحسام اسحاقی
استاد دانشگاه

کلیات لایحه بودجه ۵۲۶۱ هزار میلیارد تومانی سال ۱۴۰۲ کل کشور که نسبت به بودجه ۱۴۰۱ حدود ۴۰ درصد یعنی ۱۵۰۲ هزار میلیارد تومان بیشتر است، مورد موافقت مجلس شورای اسلامی قرار گرفت. این لایحه به‌عنوان مهم‌ترین سند مالی کشور، شامل ۱۲۶۴ هزار میلیارد تومان بودجه عمومی و ۳۰۹۷ هزار میلیارد تومان بودجه شرکت‌های دولتی، بانک‌ها و مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت است. نگاه تحلیلی کارشناسان اقتصادی به این لایحه را از دو نقطه‌نظر متفاوت می‌توان بررسی، تحلیل و جمع‌بندی کرد.

برخی کارشناسان اقتصادی این لایحه را به علت رویکرد ضدتورمی، حمایت از اقسار آسیب‌پذیر، افزایش درآمدهای پایدار حاصل از مالیات و امور گمرکی و حذف احکام غیراصولی مخل فعالیت اقتصادی و رشد ۴۵ درصدی درآمدها و هزینه‌های شرکت‌های دولتی، مثبت و کارآمد ارزیابی می‌کنند. از منظر این کارشناسان، لایحه بودجه ۱۴۰۲ در راستای سیاست‌های کلی برنامه هفتم توسعه، به دنبال اصلاح نظام اختیارات و پاسخ‌گویی اجرای نظام یکپارچه مدیریت مالی دولت و برخلاف بودجه‌های سنواتی گذشته فارغ از تراکم احکام است. هوشمندسازی نظام اجرای بودجه از طریق یکپارچگی سامانه‌های نظام مدیریت مالی، رعایت اسناد بالادستی و تمرکز بر موضوعات ۱۲گانه شامل تأمین معیشت و سلامت، تولید و اشتغال دانش‌بنیان، زنان و خانواده، آب، کشاورزی و محیط زیست، مسکن و حمل‌ونقل، آموزش و پرورش و آموزش عالی، فرهنگ و گردشگری، صندوق توسعه ملی و شرکت‌های دولتی، کاهش تعرفه گمرکی نهادهای دامی و کالاهای اساسی از چهار به یک درصد، پیش‌بینی امکان ایجاد صندوق پیشرفت و عدالت در استان‌ها مبتنی بر مزیت‌ها و سند آمایش سرزمینی، افزایش ۲۶ درصدی بودجه عمرانی، ارائه مشوق به شرکت‌های ایرانی طرف قرارداد با شرکت‌های خارجی بیمانکار و تسهیلات قرض‌الحسنه به مشاغل کوچک، حمایت‌های معیشتی از کسب‌وکارهای اینترنتی و دانش‌بنیان، اختصاص ۲۰ درصد عوارض سبزه به محیط زیست، حمایت از ساخت و ساماندهی مسکن، واگذاری اختیارات مازاد مالیاتی و حقوق و بهره مالکانه معادن به استان‌ها، تقویت منابع صندوق تحقیقات علوم و فناوری، ایجاد صندوق حمایت از صنایع دستی و گردشگری، پایبندی به پرداخت ۴۰ درصدی سهم صندوق توسعه ملی حاصل از درآمدهای نفتی، الزام شرکت‌های دولتی به سرمایه‌گذاری ۵۴۰ هزار میلیارد تومانی، حمایت از صنعت برق برای تولید برق تجدیدپذیر و پاک و... از دیگر نقاط قوت این لایحه بیان شده است.

مرکز پژوهش‌های مجلس نیز در تشریح ظرفیت‌های لایحه بودجه ۱۴۰۲ به مواردی مانند حرکت به سمت برنامه‌محوری، گسترش پوشش بیمه‌ای سه دهک پایین، تقویت سازوکار نظارتی تبصره ۱۸ از طریق راه‌اندازی نظام جامع اطلاعات بازار کار و سامانه‌های مربوطه، تمرکز بر ظرفیت مشارکت بانک‌های دولتی در سرمایه‌گذاری‌های راهبردی و انتشار اوراق درون‌سازی برای مدیریت نقدینگی خزانه و تکمیل طرح‌های عمرانی، اعمال سقف بر تسهیلات تکلیفی موضوع تبصره ۱۶ با هدف کنترل نقدینگی، اهتمام بر اجرای حساب واحد خزانه و شناسه یکتای پرداخت، کاهش هفت واحد درصدی نرخ مالیات عملکرد بخش تولید و... اشاره کرده است. با وجود این لایحه بودجه ۱۴۰۲ به علت پایان مدت برنامه ششم توسعه در سال ۱۴۰۰ و تمدید آن تا اوایل سال آتی و همچنین ارائه‌شدن برنامه هفتم توسعه از سوی دولت سیزدهم و هم اختلاف‌نظرهای دولت و مجلس، با نقدهای بسیاری مواجه است. برخی از کارشناسان اقتصادی با تبیین کسری بودجه سال ۱۴۰۲، تحقق کامل منابع و مصارف این بودجه را در شرایط کنونی کشور، ناممکن و دشوار پیش‌بینی می‌کنند. به‌عنوان مثال منابع حاصل از صادرات نفت تا ۶۰۳ هزار میلیارد تومان تعیین شده (۲۵ درصد افزایش نسبت به سال گذشته) که هم به لحاظ میزان فروش و هم قیمت یک روای نفتی است. این درآمد بر مبنای متوسط فروش روزانه ۱۰۴ میلیون بشکه با قیمت میانگین هر بشکه ۸۵ دلار و نرخ تسعیر ارز ۲۶ هزار تومان محاسبه شده است. به نظر می‌رسد این قیمت در شرایطی که برای نفت روسیه به‌عنوان رقیب، سقف قیمت ۶۰ دلار تعیین شده، واقع‌بینانه نخواهد بود. احتمالاً میانگین نرخ ارز از این ارقام فراتر می‌رود و نرخ تسعیر ارز کمتر از نیمی از نرخ بازار خواهد بود. با وجود نقدهای شدید و صریح از موضوع واگذاری بخشی از فروش و صادرات نفت خام و میعانات گازی از شرکت ملی نفت ایران به اشخاص یا نهادها، اما طبق بند «ی» تبصره یک لایحه بودجه ۱۴۰۲ به تمام دستگاه‌های اجرایی و عمومی غیردولتی مانند شهرداری‌ها و آستان قدس رضوی اجازه داده شد تا با صادرات نفت خام و میعانات گازی، طلب خود را با دولت تسویه کنند. به باور کارشناسان، این دستگاه‌ها حتی اگر مشتری هم داشته باشند، تجربه و شفافیت لازم برای انجام آن را ندارند و ممکن است فسادزا باشند. تحقق منابع حاصل از مالیات نیز که به بیش از ۸۳۸ هزار میلیارد تومان رسیده و نسبت به سال جاری حدود ۵۹ درصد رشد یافته است، با نرخ فعلی رشد اقتصادی و رکود شدید حاکم بر فضای کسب‌وکار، بسیار دشوار به نظر می‌رسد.

ادامه در صفحه ۱۱

یادداشت

اقتصاد سیاسی بودجه

محمد رضا یوسفی
اقتصاددان و استاد دانشگاه مفید

معمولاً دولت‌ها با پدیده کسری بودجه روبه‌رو هستند. دولت‌ها با انتشار اوراق بدهی این کسری را جبران می‌کنند، در نتیجه حجم بدهی آنها از این طریق افزایش می‌یابد. افزایش شدید حجم بدهی‌ها در دهه ۱۹۹۰، توجه بیشتر اقتصاددانان را معطوف به این امر کرد. این پرسش مطرح است که چرا دولت‌ها نمی‌توانند هزینه‌های خود را کنترل کنند، پاسخ‌های متفاوت و متنوعی به این پرسش داده شده است. از جمله این پاسخ‌ها، تأکید بر دو عامل قواعد فرایند بودجه‌ریزی و ساختار دولت است. دولت‌های ضعیف و فرصت‌طلب و جنگ فرسایشی میان گروه‌های سیاسی از جمله موانع کنترل هزینه‌های دولت هستند. می‌توان از دو منظر ساختار دولت و فرایند بودجه‌ریزی به تحلیل دلایل کسری بودجه در ایران پرداخت. اهداف مهم و زیادی در اصل دوم قانون اساسی برای حکومت ذکر شده و در اصل سوم، تحقق آنها بر عهده دولت گذاشته شده است. برخی از این وظایف، وظایف حاکمیتی است اما علاوه بر آنها، وظایف آموزش و پرورش، آموزش عالی، تربیت بدنی رایگان، تقویت بنیه دفاعی کشور، برطرف کردن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه، مسکن، کار، بهداشت و تعمیم بیمه، تأمین خودکفایی در علوم و فنون، صنعت، کشاورزی، صنایع نظامی و حمایت بی‌دریغ از مستضعفان جهان و... نیز بر عهده دولت است. این حجم از وظایف بار مالی سنگینی بر دولت تحمیل می‌کند که در پیش‌نویس قانون اساسی و قانون مشروطه دیده نمی‌شود. احتمالاً تحمیل این حجم از تعهدات بر اساس ذهنیت تداوم درآمدهای نفتی و مبتنی بر یک ساختار اقتصاد نفتی شکل گرفته است. از طرفی بر اساس قانون اساسی، لایحه بودجه از سوی دولت ارائه و پس از بررسی مجلس، تصویب و تبدیل به قانون می‌شود. اگرچه در قانون اساسی، سطح اختیارات مجلس در بررسی و تصویب تصریح نشده است؛ بنابراین ارائه لایحه به همراه پیوست و امکان تغییر اعداد ردیف بودجه و در نهایت افزایش بودجه عمومی دولت، ورود گسترده مجلس را نشان می‌دهد. این سؤال مطرح می‌شود که نمایندگان بر چه مبنایی اقدام به تغییر ارقام بودجه می‌کنند؟ آیا آنان تخصص لازم برای بررسی را دارند؟ معمولاً در کشورهای دارای نظام‌های حزبی قوی و مستقل، نمایندگان به اتکای متخصصان حزب، بودجه را بررسی می‌کنند. به‌واقع، نماینده به‌گونه‌ای سخنگوی کارشناسان حزب است اما در ایران، نظام حزبی به معنای یادشده وجود ندارد. احزاب در ایران از ساختار حزبی قوی برخوردار نبوده و از استانداردهای آن فاصله زیادی دارند. از سوی دیگر توزیع تخصصی متوازی نیز در مجلس وجود ندارد. مرور بر تخصص اعضای کمیسیون‌های تخصصی مجلس این امر را به‌وضوح نشان می‌دهد؛ بنابراین بررسی تخصصی بودجه در مجلس انجام نمی‌شود. از طرف دیگر، نمایندگان دغدغه‌های محلی نیز دارند.

ادامه در صفحه ۵

شناسه آکدی: ۱۴۴۶۲۴۵
مجم الف: ۴۲۴۰

The 17th
Resistance
International
Film Festival
3-8th Mar 2023. Iran - persian gulf
www.iranmff.com

هفدهمین
جشنواره بین‌المللی
فیلم مقاومت
الدورة سبعة عشر للمهرجان
الدولي لفلام المقاومة
۱۳ الی ۱۷ اسفندماه ۱۴۰۱ / ایران - خلیج فارس
آخرین مهلت ارسال آثار ۲۳ بهمن ۱۴۰۱